

18. 11. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zaplní české věznice i hříšníci z řad obchodních společností? Aneb několik úvah k trestní odpovědnosti právnických osob

Parlament ČR schválil vládní návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Návrh zákona nyní čeká jen na podpis prezidenta.

GLATZOVA & Co.
Advokátní kancelář - Law firm

Co nového zákon přináší?

Zákon má upravovat podmínky trestní odpovědnosti právnických osob a tresty a ochranná opatření, jež mohou být za spáchání trestných činů právnickým osobám uloženy. Je koncipován jako zvláštní zákonná úprava, takže pokud některou věc nebude speciálně či vůbec řešit, bude potřeba nahlédnout do současného trestního zákoníku. Na řízení proti právnické osobě se použije stejně jako na fyzickou osobu trestní řád, s tím rozdílem, že ustanovení o nutné obhajobě se na právnickou osobu nepoužijí.

Málo koho asi překvapí, že Česká republika a územní samosprávné celky jsou z trestní odpovědnosti zcela vyňaty. Stát zřejmě nechtěl trestat sebe sama. Překvapivým ovšem může být katalog trestných činů, jichž je právnická osoba schopna se dopustit. § 7 zákona taxativně tyto trestné činy vypočítává (odkazem na trestní zákoník) a zařazuje mezi ně např. i sexuální nátlak či pohlavní zneužití.

Mezi tresty, které mohou být právnické osobě uloženy, patří zrušení právnické osoby, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži, zákaz přijímání dotací a subvencí, nebo uveřejnění rozsudku.

Přičítat lze právnické osobě trestný čin, pokud jej jménem právnické osoby, v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, spáchala osoba oprávněná jednat jménem právnické osoby, osoba vykonávající řídicí nebo kontrolní činnost v právnické osobě, osoba, jež má rozhodující vliv na řízení právnické osoby, nebo zaměstnanec při plnění pracovních úkolů na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánu právnické osoby. Uložení trestu se právnická osoba nevyhne ani v případě, kdy se nepodaří zjistit, která z uvedených osob trestný čin spáchala.

Trestný čin vs. správní delikt

Jeden z aspektů, který do zajista vyvolá značnou polemiku v řadách odborné i laické veřejnosti bude nové vymezení trestných činů ve vztahu ke správním deliktům spáchaným právnickými osobami.

Návrh zákona totiž počítá s aplikační předností trestní odpovědnosti při vzájemném souběhu správního a trestního řízení. To znamená, že je-li možné jedno jednání klasifikovat zároveň jako správní delikt i trestný čin, pravomoc vést řízení a o skutku rozhodnout budou mít orgány činné v trestním řízení.

Co však bude odlišujícím kritériem mezi správním deliktem a trestným činem? Nebezpečnost činu? Výše škody či újmy? Míra zásahu do chráněného zájmu? Zákonná vymezení správních deliktů a trestných činů se sice nepřekrývají vždy absolutně, ale lze si představit řadu reálných situací, kdy případný konflikt bude muset být řešen v rámci kompetenčních sporů buď ve prospěch správního úřadu, nebo ve prospěch orgánů činných v trestním řízení.

Zamlouvá se nová úprava ÚOHS?

Tato dvojkolejnost mezi správními delikty a trestnými činy se promítne i do vyšetřování hospodářských deliktů, jež byly do dnešního dne v kompetenci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže („úřad“). Úřad vydal dne 20. září 2011 k návrhu zákona své stanovisko (publikované na www.compet.cz), ve kterém se obsáhleji zabýval možnými dopady navrhovaných změn na oblast hospodářské soutěže.

Na jednom místě úřad doslova napsal: „Uvedená úprava by dosti pravděpodobně vedla k podstatnému snížení efektivity vymáhání soutěžního práva i kontroly veřejných zakázek. Rozdělení pravomocí mezi několik odpovědných orgánů by vedlo, zejména v počátku, k podstatnému snížení kvality dosahovaných výsledků, především vzhledem k nedostatku odborného personálu a zkušeností. Rozdělení pravomocí by přineslo také vyšší míru nepřehlednosti výkonu státní správy.“

Ačkoliv úřad kvitoval snahu zákonodárců zavést trestní odpovědnost právnických osob, uveřejněný text vyzníval spíše kriticky. Oprávněnou se jeví zejména výtka úřadu, že původní vládní návrh zákona nepostihoval celou oblast hospodářských deliktů. Kartelové dohody tak měly být nově řešeny orgány činnými v trestním řízení, zatímco zneužití dominantního postavení a spojování soutěžitelů mělo i nadále zůstat plně v pravomoci úřadu. Úřad se obával rizika, že personální a odborná nezpůsobilost orgánů činných v trestním řízení řešit deliktní jednání v rámci soutěžního práva, významně sníží kvalitu dnes dosahovaných výsledků.

Vyvrcholením konfliktu mezi předkladateli návrhu zákona a úřadem bylo vyškrtnutí skutkové podstaty trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (jež zahrnuje i zákaz kartelových dohod) z návrhu zákona. Po schválení návrhu poslaneckou sněmovnou ve třetím čtení tak výlučným orgánem dohledu nad právnickými osobami v oblasti ochrany hospodářské soutěže zůstává i nadále úřad.

Jak to všechno nakonec dopadne?

V praxi budou činit asi největší komplikace veřejné zakázky. Úřad totiž bude i nadále posuzovat postup zadavatelů z řad státních orgánů a územně samosprávných celků (ti jsou z trestní odpovědnosti právnických osob vyloučeni), zatímco zakázky sektorových a dotovaných zadavatelů spadnou nově pod pravomoc orgánů činných v trestním řízení.

Datum účinnosti zákona je stanoveno na 1. leden 2012. Takto krátká legisvakanční lhůta může zamotat hlavu orgánům činným v trestním řízení, neboť je otázkou, zda se ve zmíněném šibeničním termínu stihnou personálně, organizačně i odborně připravit na tento nový legislativní akt.

Tomáš Kessler

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)